

Bruselj, 19. maj 2026
(OR. en)

9302/26

JAI 590
SCHENGEN 9
SCH-EVAL 22
FRONT 94
IXIM 111
MIGR 134
ASILE 46
ENFOPOL 174
COMIX 112
CORDROGUE 65
VISA 52
CH
IS
LI
NO

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 18. maj 2026

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2026) 150 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU,
EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-
SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ
Poročilo o stanju schengenske ureditve 2026

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2026) 150 final.

Priloga: COM(2026) 150 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 18.5.2026
COM(2026) 150 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU,
SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ**

Poročilo o stanju schengenske ureditve 2026

{SWD(2026) 150 final}

POROČILO O STANJU SCHENGENSKE UREDITVE 2026

1. SCHENGENSKO OBMOČJE V SPREMINJajoČEM SE SVETU: UTRJEVANJE IN PRIPRAVLJENOST NA PRIHODNJE IZZIVE

Vse od začetka schengenskega cikla leta 2022¹ letna poročila o stanju schengenske ureditve predstavljajo **strateški nadzor in celovit pregled razmer** na schengenskem območju. Poročilo je na podlagi celovite analize in na dokazih temelječih spoznanj oblikovalo skladen in v prihodnost usmerjen program politike za schengensko območje. Vzdržuje stalno politično pozornost v Schengenskem svetu, podpira učinkovito določanje prednostnih nalog in prispeva k bolj usklajenemu sodelovanju pri schengenskih zadevah.

Schengensko območje ostaja odporno ob podpori **skupnih prizadevanj** na ravni EU in nacionalni ravni, ki so **prinesla konkretne rezultate**. Ti vključujejo zmanjšanje števila nezakonitih prehodov meje in sekundarnih gibanj znotraj schengenskega območja, okrepljeno čezmejno sodelovanje in povečanje števila dejansko vrnjenih oseb, ki nimajo pravice do prebivanja v EU.

Kljub tem konkretnim dosežkom se v okviru schengenskih ocenjevanj odkrivajo nove vrzeli, ki jih je treba nujno odpraviti. To je zlasti pomembno v današnjem **nestabilnem geopolitičnem okolju** in vse bolj zapletenem **varnostnem okolju**, kar zahteva kolektivno prevzemanje odgovornosti za zagotovitev, da schengensko območje ostane varno, enotno in odporno.

Prednostne naloge petega schengenskega cikla (2026–2027) se bodo osredotočale na: utrjevanje dosežkov, odpravljanje preostalih vrzeli in izboljšanje pripravljenosti za soočanje s sedanjimi in prihodnjimi izzivi. Predlog Komisije za naslednji večletni finančni okvir je strateška priložnost za nadaljnjo podporo trajnim in ciljno usmerjenim naložbam v reforme, ki prispevajo k dobro delujočemu schengenskemu območju.

EU bo z osredotočanjem na utrjevanje in pripravljenost še naprej dosegala enega svojih najbolj konkretnih dosežkov: schengensko območje, ki je varno, enotno in odporno na nove izzive.

2. POROČILO O STANJU SCHENGENSKE UREDITVE 2026: ČAS ZA UTRJEVANJE

2.1. Zunanja razsežnost schengenskega območja: strateški pristop k vizumski politiki EU

Schengensko območje je bilo tudi v letu 2025 najbolj obiskana destinacija na svetu, ki je privabila več kot 790 milijonov potnikov. Schengenske države so izdale 10 milijonov vizumov, več kot 60 držav pa je imelo brezvizumski dostop do schengenskega območja. **Skupna vizumska politika** je kot prva linija Unije za varnostno preverjanje ključna za varnost Evrope, saj prispeva k preprečevanju nezakonitih migracij, organiziranega kriminala in terorizma. Poleg tega olajšuje vstopanje dobrovernih potnikov na schengensko območje in zagotavlja zanesljive odnose s partnerskimi državami, ki temeljijo na spoštovanju pravil Unije in skladnosti z njimi.

¹ Cikel upravljanja schengenskega območja sloni na letnem okviru za poročanje in nadaljnje ukrepanje, ki ga sestavljajo naslednji instrumenti: poročilo o stanju schengenske ureditve, ki določa glavne politične in operativne prednostne naloge za usmerjanje četrletnih Schengenskih svetov, schengenski barometer+, ki na podlagi prispevkov držav članic in agencij EU dvakrat letno zagotavlja redno sliko razmer na celotnem območju, in pregled stanja schengenske ureditve, glej opombo 60. Koordinatorica Komisije za schengensko ureditev zagotavlja podporo splošnemu delovanju cikla s strukturiranim dvostranskim in večstranskim sodelovanjem z državami članicami.

Komisija je januarja 2026 sprejela prvo **strategijo za vizumsko politiko EU**² ter v njej določila okvir za vizumsko politiko, namenjeno spodbujanju dolgoročnih interesov Unije, krepitvi varnosti na celotnem schengenskem območju, spodbujanju blaginje in konkurenčnosti EU ter izražanju moči in odpornosti Evrope na svetovni ravni.

V strategiji so določeni **ambiciozen program in konkretni ukrepi**, ki bodo prispevali h krepitvi zunanje razsežnosti schengenskega območja. V tem schengenskem ciklu bo poudarek na razvoju novega ocenjevalnega okvira z jasno opredeljenimi merili za odobritev brezvizumskega statusa partnerskim državam, na učinkovitejšem služenju strateškim interesom EU ter na pripravi ciljno usmerjene revizije vizumskega zakonika za okrepitev varnosti EU. Za dodatno okrepitev svetovne konkurenčnosti EU bo strategija spodbujala tudi partnerstva s ključnimi partnerskimi državami, da bi potrebe po talentih z vsega sveta bolje uskladila s potrebami trga dela EU. V tem kontekstu je odprtje prvega urada za zakonito vstopno točko v Indiji³ zaznamovalo pomemben korak k privabljanju talentov in krepitvi vzajemno koristnega sodelovanja. Zdaj se je treba osredotočiti na njeno uspešno delovanje in reproduciranje evropskih uradov za zakonito vstopno točko v drugih ključnih partnericah.

Poleg tega so bili v strategiji napovedani ciljno usmerjeni ukrepi za podpiranje zmogljivosti držav članic za učinkovito upravljanje **vizumskega postopka**. Dejavnosti schengenskega ocenjevanja in spremljanja v letu 2025 kažejo, da je obravnava vlog za izdajo vizuma na splošno zanesljiva, saj so vzpostavljeni postopki za zagotavljanje kakovostnega odločanja. Medtem ko so bili sprejeti pomembni ukrepi za skrajšanje čakalne dobe za odobritev termina in obravnavo vloge za izdajo vizuma, se konzulati na nekaterih lokacijah še vedno soočajo s precejšnjimi zamudami. Zato bo izvajanje strategije državam članicam pomagalo tudi pri upravljanju velikega števila vlog, zlasti v obdobjih največje obremenitve, na primer z uvedbo informacijskih sistemov za upravljanje meja ter namensko podporo agencije Frontex pri usposabljanju konzularnih funkcionarjev ter preverjanju dokumentov in odkrivanju ponarejenih dokumentov ob njeni pomoči.

2.2. Integrirana zunanja meja za varno schengensko območje

Ohranjanje varnosti zunanjih meja schengenskega območja zahteva stalno pozorno spremljanje spreminjajočih se geopolitičnih tveganj ob zagotavljanju spoštovanje temeljnih pravic⁴.

Schengenske države so sredi oktobra 2025 začele postopoma uvajati **sistem vstopa/izstopa (SVI)**, enega najnaprednejših sistemov upravljanja meja na svetu, ki omogoča evidentiranje državljanov tretjih držav in izmenjavo informacij v realnem času o tem, kdo prečka meje EU, kdaj in kje, ter informacij o zavrnitvah vstopa. Med šestmesečnim postopnim začetkom delovanja je sistem pokazal jasne koristi za varnost državljanov EU, saj je storilec kaznivih dejanj, prevarantom in ponarejevalcem dokumentov preprečil prečkanje meja pod lažno identiteto ali s ponarejenim dokumentom. Schengenske države so od uvedbe SVI evidentirale več kot 60 milijonov vstopov in izstopov državljanov tretjih držav. Poleg tega je bilo v sistemu evidentiranih več kot 30 000 zavrnitev vstopa zaradi neizpolnjevanja pogojev za vstop. Med temi primeri se je skoraj 800 oseb štelo za grožnjo notranji varnosti, skoraj 7 000 potnikom pa je bil zavrnjen vstop zaradi prekoračitve obdobja dovoljenega bivanja na schengenskem območju⁵. Od začetka delovanja SVI se je število dnevni preverjanj prstnih odtisov v Schengenskem

² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o strategiji za vizumsko politiko EU (COM(2026) 43 final z dne 29. januarja 2026).

³ Urad EU za zakonito vstopno točko (<https://eu-legal-gateway.eu/>).

⁴ Evropski svet, zasedanje Evropskega sveta (19. marec 2026) – sklep EUCO 1/26 z dne 19. marca 2026.

⁵ Te številke so bile zbrane do 20. aprila 2026.

informacijskem sistemu (SIS) in informacijskem sistemu za boj proti goljufijam (AFIS), ki jih izvajajo vse države članice, povečalo s približno 17 000 na približno 87 000.

Med postopnim začetkom delovanja je velika večina schengenskih držav učinkovito izvajala SVI, pri čemer je večina držav preseгла zahtevani prag za evidentiranje. Možnost začasne popolne ali delne prekinitve delovanja SVI je bila uporabljena le v omejenem številu primerov. Nekatere schengenske države so se soočale z izzivi, povezanimi z infrastrukturo, na primer z delovanjem samopostrežnih sistemov, zmogljivostjo za popolno evidentiranje biometričnih podatkov in preobremenjenostjo z leti v določenih časovnih terminih.

Sistem vstopa/izstopa se od 10. aprila 2026 v celoti in s polno funkcionalnostjo uporablja na vseh mejnih prehodih na schengenskem območju. SVI na splošno deluje učinkovito in zagotavlja vidne koristi za varnost EU. Da bi se izvajanje SVI še optimiziralo, se države članice spodbujajo k obsežnejši uporabi avtomatizacije na mejah⁶, napotitvi zadostnega števila mejnih policistov in upravljavcev tokov ter zagotovitvi ustrezne infrastrukture, opreme, usmerjanja in usposabljanja. Hkrati se bodo Komisija, države članice ter deležniki na področju prometa in turizma še naprej tesno usklajevali, zlasti v pripravah na poletno obdobje.

Bližajoča se uvedba **evropskega sistema za potovalne informacije in odobritve** (ETIAS) bo še en praktičen korak v smeri nadaljnje utrditve varovanja zunanjih meja EU. Sistem bo omogočal identifikacijo in presojo oseb, ki predstavljajo morebitna tveganja, ter jim preprečil vstop na schengensko območje, hkrati pa ohranjal nemoteno potovanje za veliko večino obiskovalcev. Ustvaril bo jasno dodano vrednost, saj bo okrepil oceno tveganja pred potovanjem in omogočil zgodnejše ugotavljanje morebitnih varnostnih pomislekov pred prihodom na zunanje meje. Priprave napredujejo, na ravni EU in nacionalni ravni pa potekajo usklajena prizadevanja za zagotovitev učinkovite uvedbe sistema ETIAS. Zgodnje vključevanje deležnikov iz sektorja potovanj je ključnega pomena za uspeh teh prizadevanj.

Poleg najsodobnejših informacijskih sistemov morajo biti vzpostavljene **močne in stalne zmogljivosti za nadzor meja**, da se zaščiti varnost naših skupnih zunanjih meja. Te zmogljivosti so odvisne od razpoložljivosti ustrezne opreme ter zadostnih in dobro usposobljenih mejnih policistov na zunanjih mejah schengenskega območja. Čeprav je več držav članic⁷ leta 2025 uvedlo izboljšave s sprejetjem ukrepov za okrepitev osebja, vztrajno pomanjkanje še naprej vpliva na ključne funkcije⁸, in sicer zaradi pomanjkanja virov ter odsotnosti strukturiranih srednje- in dolgoročnih kadrovske strategij.

Čeprav so potrebna dodatna prizadevanja za povečanje števila usposobljenih mejnih policistov, je Evropska agencija za mejno in obalno stražo (Frontex) leta 2025 podprla države članice z 18 453 napotitvami osebja stalne enote evropske mejne in obalne straže⁹, ki je zagotavljalo operativno, tehnično in logistično pomoč v 35 operacijah v ključnih državah članicah¹⁰. Komisija v letu 2026 pripravlja zakonodajni predlog za nadaljnjo okrepitev mandata agencije Frontex.

Mejne kontrole

⁶ Kot so uporaba kioskov za predhodno registracijo, e-prehodov in aplikacije za mobilne naprave „Travel to Europe“ (potovanje v Evropo), ki jo je razvila agencija Frontex.

⁷ In sicer Češka, Estonija, Grčija, Francija, Hrvaška, Italija, Malta, Avstrija, Poljska in Romunija.

⁸ In sicer v Španiji, Latviji, Litvi, na Portugalskem, v Sloveniji in na Slovaškem.

⁹ Te vključujejo kadre iz kategorij 1, 2 in 3. Posamezno osebo se lahko napoti večkrat, pri čemer so bile najboljše napotitve v letu 2025 skupne operacije v Grčiji, Španiji in Italiji.

¹⁰ Na kratko o agenciji Frontex v letu 2025. <https://www.frontex.europa.eu/2025-in-brief/#under-hero-section>.

Visokokakovostne mejne kontrole na zunanjih mejah EU so bistvene za preprečevanje resnih varnostnih groženj, še preden dosežejo schengensko območje. Več schengenskih držav je izboljšalo kakovost mejnih kontrol z doslednejšim preverjanjem pogojev za vstop in pogostejšo uporabo avtomatizacije¹¹. Nekatere države so na tem področju dosegle znaten napredek. Romunija je na primer uspešno uvedla avtomatizacijo postopkov poročanja o zadetkih, vse od njenih e-prehodov do mejnih kontrol v drugi vrsti, in v svoj sistem mejne kontrole vključila nacionalni sistem predhodnih informacij o potnikih. Ti ukrepi so omogočili izvajanje učinkovitih in visokokakovostnih mejnih kontrol.

Kljub temu so potrebna še dodatna prizadevanja za izboljšanje učinkovite uporabe evropskih in nacionalnih podatkovnih zbirk, okrepitev ukrepov proti ponarejanju listin, okrepitev sodelovanja med agencijami in uvedbo biometričnega preverjanja, da se zapolnijo obstoječe vrzeli in okrepi varnost¹².

Leta 2025 je bilo izvedeno eno nenapovedano schengensko ocenjevanje, v katerem so bile ugotovljene resne pomanjkljivosti v zmogljivosti države članice¹³ za upravljanje njenih zunanjih meja. Po ocenjevanju so začeli organi države članice ob podpori agencije Frontex izvajati takojšnje popravne ukrepe.

Varovanje meje

Kombinacija zanesljivih mejnih kontrol in učinkovitega varovanja meja zagotavlja **najučinkovitejšo raven zaščite**. Število odkritih nezakonitih prehodov na zunanjih mejah EU se je v zadnjih letih stalno zmanjševalo in padlo pod 180 000, kar pomeni dodatno zmanjšanje za več kot 25 % v primerjavi z letom 2024¹⁴. V več schengenskih državah¹⁵ je okrepljen nadzor prispeval k boljšim stopnjam odkrivanja, hitrejšemu odzivnemu času, zmanjšanju števila nezakonitih prehodov meje in boljšemu spremljanju razmer na meji. Tudi vzhodna kopenska meja EU je bila temeljito okrepljena s trajnostnimi ukrepi integriranega nadzora, podprtimi z nacionalnimi sredstvi in sredstvi EU. Veliko je bilo vloženo v zmogljivosti za varovanje meja, vključno z nakupom nove opreme, obnovo obstoječe opreme in obsežnejšo uporabo naprednih tehnologij, kot so brezpilotni zrakoplovi in plovila, nadgrajene radijske zmogljivosti in nova nepremična oprema.

Kljub temu napredku **ostajata obseg nadzora in integracija sistemov na schengenskem območju še vedno neenakomerna**, kar odraža vrzeli v opreми, vzdrževanju in strateškem načrtovanju. V več državah članicah¹⁶ pristop integriranega varovanja meja še ni v celoti vzpostavljen, zlasti kar zadeva zgodnje odkrivanje nezakonitih prihodov in oceno tveganja v realnem času.

Podobno je za okrepitev zmogljivosti držav članic za razvoj celovitih in posodobljenih obveščevalnih podatkov o migracijskih tokovih, tihotapskih mrežah in nastajajočih grožnjah potreben nadaljnji napredek pri oblikovanju popolnoma integrirane in dosledne slike stanja na podlagi obstoječih **nacionalnih in evropskih zmogljivosti**. To bo doseženo z učinkovitim izvajanjem evropskega sistema varovanja meja (EUROSUR), ki je tehnološki in operativni temelj varnosti meja EU. Prispeval bo k izboljšanju zmogljivosti

¹¹ Na primer: Bolgarija, Francija, Avstrija, Poljska, Romunija, Finska in Švica.

¹² Na primer: v Bolgariji, Grčiji, Španiji, Franciji, na Madžarskem, Portugalskem in v Sloveniji.

¹³ Nenapovedano schengensko ocenjevanje na Portugalskem decembra 2025 je razkrilo resne pomanjkljivosti pri izvajanju kontrol na zunanjih mejah na lizbonskem letališču.

¹⁴ Frontex: Irregular border crossings down 26% in 2025, Europe must stay prepared (26-odstotni upad števila nezakonitih prehodov meje zmanjšalo v letu 2025, vendar mora Evropa ostati v pripravljenosti) <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-irregular-border-crossings-down-26-in-2025-europe-must-stay-prepared-lyKpVb>.

¹⁵ Na primer v Bolgariji, Estoniji, Latviji, Litvi, na Madžarskem, Norveškem, Poljskem, v Romuniji in na Finskem.

¹⁶ Na primer: na Danskem, v Grčiji, Franciji, na Hrvaškem in v Sloveniji.

schengenskega območja za obravnavo nenadnih prihodov ali nastajajočih varnostnih groženj. Tesnejše sinergije med mejnimi organi in Europolom bi prav tako okrepile spremljanje razmer na meji in analizo tveganja ter izboljšale odkrivanje čezmejnih kriminalnih in terorističnih groženj.

Za krepitev odpornosti naših skupnih zunanjih meja je potrebno tesnejše usklajevanje med vsemi akterji, vključenimi v upravljanje meja, migracije in vračanje. Od junija 2026 bo nov postopek preverjanja na zunanjih mejah Unije omogočil hitro identifikacijo in presojo vseh državljanov tretjih držav, ki poskušajo nezakonito vstopiti v Unijo. V zvezi s tem je pomembno, da so vse države članice pripravljene izvajati nova **pravila preverjanja**, da se zagotovi napotitev vseh oseb, za katere se opravi preverjanje, na ustreznih postopek¹⁷. Ta okvir bo ključnega pomena za varnost in učinkovito upravljanje migracij v EU, njegova uporaba v praksi pa bo ocenjena med schengenskimi ocenjevanji, načrtovanimi za drugo polovico leta 2026.

Kontingentno načrtovanje

Dosežen je bil znaten napredek, saj so vse države članice pripravile **načrte izrednih ukrepov** za upravljanje meja v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb na meje EU. Poleg tega je velika večina držav članic pripravila načrte izrednih ukrepov na podlagi celovitih ocen tveganja in scenarijev, pri čemer le tri države¹⁸ še niso formalizirale svojih načrtov, šest¹⁹ pa jih še ni preizkusilo izvajanja svojih načrtov izrednih ukrepov.

Okviri pripravljenosti se osredotočajo na tradicionalno upravljanje meja, vendar bi morali bolj vključevati druge povezane postopke, zlasti postopke vračanja. Nacionalna pripravljenost ostaja neenakomerna in vse bolj jasno je, da tisto, kar je bilo v preteklosti morda ustrezno, ne zadošča več za obravnavo današnjih izzivov, zlasti glede na sedanjo krizo na Bližnjem vzhodu. Schengenska ocenjevanja kažejo, da mora večina schengenskih držav²⁰ še vedno v celoti vključiti operacije vračanja na podlagi analiz tveganja. Da bi to odpravili, mora kontingentno načrtovanje postati bolj evropsko, pri čemer je treba nacionalne okvire bolj sistematično uskladiti z orodji in mehanizmi EU ter jih bolj povezati z načrtovanjem v sosednjih državah članicah. To bo omogočilo hitrejšo, bolj predvidljivo in bolj usklajeno skupno odzive, ko se bodo pojavili pritiski.

Hkrati je bistveno, da se preide s pretežno formalnih okvirov načrtovanja na sisteme, ki so v celoti vključeni v vsakodnevno prakso in zmožni podpirati hitro in usklajeno ukrepanje v primeru kriz. Nacionalni načrti osmih schengenskih držav²¹ ne vključujejo možnosti uporabe evropske podpore, enajst²² jih v načrte ni zajelo usklajevanja z agencijo Frontex, deset držav članic pa se pri pripravi načrtov izrednih ukrepov ni posvetovalo s sosednjimi državami članicami²³, da bi se ob pojavu pritiskov omogočili hitrejši, bolj predvidljivi in bolj usklajeni skupni odzivi.

Poleg tega mora biti Evropska unija pripravljena na morebitno grožnjo notranji varnosti EU, ki jo predstavljajo nekdanji ruski bojovniki, ki so sodelovali v agresiji proti Ukrajini.

¹⁷ Uredba (EU) 2024/1356 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o uvedbi preverjanja državljanov tretjih držav na zunanjih mejah ter spremembi uredb (ES) št. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 in (EU) 2019/817 (UL L, 2024/1356, 22.5.2024).

¹⁸ Grčija, Španija in Avstrija.

¹⁹ Grčija, Španija, Italija, Nizozemska, Avstrija in Švica.

²⁰ Natančneje: Belgija, Bolgarija, Češka, Danska, Nemčija, Grčija, Španija, Islandija, Italija, Ciper, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Poljska, Portugalska, Slovaška in Švedska.

²¹ Belgija, Češka, Grčija, Španija, Islandija, Norveška, Švica in Švedska.

²² Belgija, Češka, Danska, Estonija, Grčija, Španija, Islandija, Italija, Nizozemska, Avstrija in Švedska.

²³ Belgija, Danska, Grčija, Španija, Islandija, Italija, Malta, Nizozemska, Slovenija in Švedska.

Komisija bo po zasedanju Evropskega sveta marca 2026 pripravila oceno možnih načinov za reševanje tega vprašanja.

Schengenski cikel 2026–2027 bi moral ohraniti osredotočenost na zagotavljanje integrirane zunanje meje za varno schengensko območje. To vključuje okrepljeno kontingentno načrtovanje in spremljanje razmer na meji, dosledno izboljševanje mejnih kontrol in varovanja meja, tudi s polno uporabo informacijskih sistemov, ter zagotavljanje učinkovitega izvajanja postopkov preverjanja.

2.2 Učinkoviti sistemi vračanja v podporo celovitosti schengenskega območja

Z leti se je vračanje izkazalo za osrednjo prednostno nalogo, ki se priznava kot element, ki podpira verodostojnost, učinkovitost in vzdržnost sistema kot celote. Zagotavljanje vračanja oseb, ki nimajo pravice do prebivanja, je zato temeljni pogoj za dobro delujoče schengensko območje.

Nov pravni okvir za skupni evropski sistem vračanja

Predlog Komisije za novo uredbo o vračanju²⁴ obravnava ključne strukturne ovire, ki so bile ugotovljene v prejšnjih rednih schengenskih ocenjevanjih in tematskem schengenskem ocenjevanju učinkovitosti sistema vračanja iz leta 2024. Komisija pozdravlja začetek medinstitucionalnih pogajanj in je pripravljena podpreti končni dogovor, ki bi izpolnjeval potrebe EU.

Hkrati je imela koordinatorka za vračanje ključno vlogo pri oblikovanju skladnejšega in bolj strateškega pristopa EU k vračanju prek mreže na visoki ravni za vračanje, in sicer s spodbujanjem sistematične izmenjave dobrih praks na področju vračanja v politično občutljive in prednostne tretje države ter vračanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, ki predstavljajo varnostno grožnjo. Napredek je bil dosežen zlasti prek projektne skupine za statistiko, da bi se izboljšala spremljanje in zanesljivost podatkov o vračanju. Koordinatorica je dala prednost tudi krepitvi sodelovanja v zvezi z mladoletniki brez spremstva, med drugim z izmenjavami med državami članicami in preučitvijo možnosti skupnih pristopov s partnerskimi državami.

Operativne izboljšave, ki spodbujajo učinkovitejše vračanje

Učinkovitost politik vračanja se meri s konkretnimi rezultati na terenu. Leta 2025 je bil v sedemnajstih schengenskih državah²⁵ zaznan rahel trend naraščanja učinkovitosti nacionalnih sistemov vračanja. Zaradi tega napredka se je v letu 2025 **povečalo število dejanskih vrnitev**, in sicer za 19 % v primerjavi s prejšnjim letom. K napredku so prispevale nacionalne zakonodajne reforme, tudi tiste, ki so bile sprejete za izvajanje pakta o migracijah in azilu. Agencija Frontex je državam članicam zagotavljala znatno podporo na področju vračanja. Leta 2025 je agencija **Frontex** napotila 140 specialistov za vračanje²⁶ in podprla 63 500 dejanskih vrnitev, tj. 42 % vseh vrnitev, kar potrjuje stalen trend naraščanja, zabeležen v zadnjih letih.

V vseh državah članicah so potrebna nadaljnja prizadevanja za reševanje izzivov, povezanih s pravočasno izdajo odločb o vrnitvi, racionalizacijo postopkov²⁷ in izvajanjem ukrepov za preprečevanje pobega in nezakonitih sekundarnih gibanj²⁸. To je pomembno

²⁴ Evropska Komisija, Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupnega sistema za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Uniji (COM(2025) 101 final).

²⁵ Belgija, Danska, Nemčija, Estonija, Grčija, Španija, Francija, Hrvaška, Islandija, Italija, Ciper, Litva, Luksemburg, Poljska, Portugalska, Finska in Švedska.

²⁶ Kljub temu številu je še vedno težko izpolniti vse potrebe po napotitvah specialistov za vračanje, in sicer zaradi visokih zahtev glede znanja jezikov in specializiranih operativnih spretnosti.

²⁷ Na primer: v Španiji, Italiji, na Poljskem in Portugalskem.

²⁸ Na primer: v Španiji, na Portugalskem in v Švici.

predvsem pri obravnavanju posameznikov, ki lahko predstavljajo varnostna tveganja, pri čemer se zahtevajo sodelovanje več organov, specializirano strokovno znanje in ukrepi za preprečevanje pobega²⁹. Schengenska ocenjevanja so razkrila neskladje med številom izdanih odločb o vrnitvi in številom razpisov ukrepov za vrnitev, ustvarjenih v Schengenskem informacijskem sistemu, ter nedosledno evidentiranje vseh ustreznih informacij v sistemu³⁰. Zato je bistveno, da se v celoti izkoristijo razpisi ukrepov za vrnitev v SIS, in sicer s sistematičnim vključevanjem vseh ustreznih informacij, kot so biometrični podatki, fotografije in varnostne oznake.

Prostovoljna vrnitev se vse bolj priznava kot osrednji element učinkovite in vzdržne politike EU na področju vračanja. Medtem ko so nekatere države članice³¹ prešle na bolj proaktivne in prilagojene modele, je treba celotni potencial prostovoljnega vračanja še uresničiti z njegovim doslednim vključevanjem v nacionalne okvire vračanja³².

Države članice so si prizadevale okrepiti **operativne zmogljivosti**, povezane z izboljšanjem okvirov usposabljanja³³, dodeljevanjem dodatnih kadrov³⁴ in krepitvijo usklajevanja med nacionalnimi organi³⁵. Potrebna so nadaljnja prizadevanja, da se zagotovi trajen učinek na operativno uspešnost, zlasti kadar ključna ovira za izvajanje vrnitev ostaja pomanjkanje ustreznih in zadostnih zmogljivosti³⁶.

Postopna **posodobitev operativnih orodij in sistemov za vračanje** napreduje v več državah članicah³⁷. Vendar proces še ni končan. Natančneje, v več schengenskih državah še poteka izboljševanje sistemov za upravljanje primerov vračanja³⁸, kar kaže, da je treba pospešiti digitalno preobrazbo v okviru priprav na naslednjo fazo digitalizacije postopkov vračanja po vsej EU in na prihodnji zakonodajni predlog Komisije za to področje v letu 2026.

Postopek vračanja morajo spremljati močni in učinkoviti **zaščitni ukrepi za zagotavljanje temeljnih pravic**. V letu 2025 sta se kakovost in uporaba teh zaščitnih ukrepov na splošno izboljšali. Več držav članic³⁹ je izboljšalo svoje postopke odločanja o vrnitvi, da bi se v njih spoštovali načelo nevračanja, pravica do izjave, ustrezno obveščanje in učinkovit dostop do pravnih sredstev. Kljub temu so potrebna nadaljnja prizadevanja za utrditev in

²⁹ Glej Zbirko najboljših praks, opredeljenih v okviru schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma, 2026. Pristop Bolgarije, da sistematično opravlja razgovore s prijeto državljani tretjih držav in jih preverja v podatkovnih zbirkah EU in mednarodnih podatkovnih zbirkah, da bi odkrila morebitna varnostna tveganja, je bil med schengenskim ocenjevanjem opredeljen kot najboljša praksa.

³⁰ V skladu s členom 3(1) Uredbe (EU) 2018/1860 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. novembra 2018 o uporabi schengenskega informacijskega sistema za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 312, 7.12.2018) morajo države članice po izdaji odločbe o vrnitvi ustvariti razpis ukrepa za vrnitev.

³¹ Na primer: Belgija in Italija.

³² Na primer: v Španiji in na Portugalskem.

³³ Belgija, Francija in Italija.

³⁴ Na primer: Italija, Litva in Malta.

³⁵ Na primer Finska.

³⁶ Zlasti v Grčiji, Španiji in na Portugalskem.

³⁷ Vključno s Francijo in Ciprom.

³⁸ Na primer: Belgija, Bolgarija, Danska, Nemčija, Grčija, Španija, Islandija, Italija, Latvija, Lihtenštajn, Luksemburg, Madžarska, Malta, Portugalska, Slovenija in Slovaška.

³⁹ Kot so Španija, Malta in Portugalska.

ohranitev teh izboljšav⁴⁰, tudi v zvezi s sistemi za spremljanje prisilnega vračanja⁴¹ in pritožbenimi postopki v zvezi z odločbami o vrnitvi⁴².

Učinkovito vračanje državljanov tretjih držav bo še naprej ključna prednostna naloga v schengenskem ciklu 2026–2027. Leta 2026 se bo v okviru pakta o migracijah in azilu začel nov postopek vračanja na meji. Zato je bistveno, da so nacionalni sistemi v celoti pripravljene na učinkovito in dosledno izvajanje pakta. Pri doseganju tega cilja bo ključno celovito in pravočasno izvajanje priporočil v okviru schengenskega ocenjevanja.

2.3 Sodelovanje na področju notranje varnosti

Sodelovanje na področju notranje varnosti je za schengensko območje nujno, saj zagotavlja ukrepe, ki ohranjajo varnost ter učinkovitost odkrivanja in pregona. Vendar schengenska ocenjevanja razkrivajo nekatere preostale izzive.

Učinkovita in varna izmenjava informacij

Izmenjava informacij je srž schengenskega sistema notranje varnosti. Poseben napredek je bil opažen v devetnajstih državah članicah, ki so priglasile popoln prenos **direktive o izmenjavi informacij**⁴³, in v osemnajstih državah članicah⁴⁴, ki so vzpostavile nacionalne sisteme vodenja zadev, združljive z mrežno aplikacijo za varno izmenjavo informacij (SIENA). Vendar schengenska ocenjevanja za leto 2025 razkrivajo vrzeli med formalnim prenosom Direktive in učinkovitostjo v praksi. V vsaki od petih držav članic, ocenjenih leta 2025⁴⁵, enotna kontaktna točka še ni v celoti izpolnjevala zahtev iz Direktive, kar je privedlo do počasnejše čezmejne izmenjave informacij, ki je tudi manj standardizirana in bolj odprta za napake, kot je bilo načrtovano.

Schengenska ocenjevanja so pokazala, da funkcionalnosti SIS niso v celoti izkoriščene⁴⁶. Na primer, sistematična vključitev biometričnih podatkov v razpise ukrepov v SIS, uvedba in uporaba iskanja prstnih odtisov s strani vseh ustreznih organov, zlasti med mejno kontrolo, in organov za migracije⁴⁷ ter izmenjava zadetkov v SIS, povezanih s terorizmom, z Europolom so še vedno nedosledni⁴⁸. Nasprotno pa države članice, ki so vlagale v avtomatizacijo in sistematično povezovanje sistemov vodenja zadev in nacionalnih podatkovnih zbirk, dosegajo dokazano boljše operativne rezultate⁴⁹.

⁴⁰ Na primer: v Grčiji in na Madžarskem.

⁴¹ Na primer: na Češkem, v Nemčiji, Španiji, na Islandiji, v Avstriji in na Portugalskem.

⁴² Belgija, Bolgarija, Češka, Estonija, Grčija, Španija, Hrvaška, Islandija, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Avstrija, Portugalska, Romunija, Slovenija, Slovaška, Finska in Švedska.

⁴³ Direktiva (EU) 2023/977 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o izmenjavi informacij med organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj držav članic (UL L 134, 22.5.2023). Ta direktiva določa harmonizirana pravila za ustrezno in hitro izmenjavo informacij med pristojnimi organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj za namene preprečevanja, odkrivanja ali preiskovanja kaznivih dejanj. Do aprila 2026 je popoln prenos Direktive priglasilo devetnajst držav članic, štiri pa so priglasile delni prenos. Za preostale tri države članice (Belgijo, Estonijo in Španijo) so bila izdana obrazložena mnenja.

⁴⁴ Češka, Nemčija, Irska, Grčija, Hrvaška, Italija, Ciper, Latvija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Avstrija, Portugalska, Slovenija, Švica in Švedska.

⁴⁵ Bolgarija, Avstrija, Romunija, Slovenija in Švica.

⁴⁶ Belgija, Bolgarija, Grčija, Nizozemska, Norveška, Avstrija, Poljska, Portugalska, Slovenija, Slovaška, Finska in Švedska.

⁴⁷ Nedoslednosti so bile na primer ugotovljene na Češkem, v Španiji, Franciji, na Islandiji, v Latviji, Litvi, Luksemburgu, na Madžarskem, Malti, Poljskem, Portugalskem, v Sloveniji in na Švedskem.

⁴⁸ To ostaja problematično v vseh državah članicah, razen v Avstriji.

⁴⁹ Nemčija in Avstrija.

Poleg tega obstajajo strukturni izzivi, povezani s **kadri in tehničnimi zmogljivostmi**. V več državah članicah⁵⁰ primanjkuje osebja v uradih N.SIS in/ali uradih SI.RE.NE⁵¹ ter enotnih kontaktnih točkah, kar negativno vpliva na neprekinjeno poslovanje in kakovost izmenjave informacij.

Sodelovanje na področju kazenskega pregona

Schengenska ocenjevanja dosledno kažejo, da so pravni in institucionalni temelji za čezmejno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj na splošno vzpostavljeni na celotnem schengenskem območju, vendar je njihov operativni potencial še vedno premalo izkoriščen. Centri za policijsko sodelovanje so dragocena vozlišča za vsakodnevno sodelovanje, vendar še naprej delujejo predvsem kot posredniki informacij in ne kot akterji omogočitve⁵².

Skupne operacije kažejo mešano sliko. Čezmejno sodelovanje med Avstrijo in Madžarsko je dober primer, kako je mogoče različna orodja⁵³ združevati v enotne skladne sisteme. Vendar je vzgib za skupne operacije v številnih državah članicah še vedno reakcija, pobudo pa prevzemajo partnerji. Sistematično se izvaja manj operacij nadzora in čezmejnega zasledovanja ob izstopu kot ob vstopu, infrastrukture za skupno operativno spremljanje razmer na meji pa večinoma ni.

Komisija je v tesnem sodelovanju z državami članicami za reševanje teh in drugih izzivov ustanovila **neformalno strokovno skupino za čezmejno operativno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj**, da bi izmenjevala dobre prakse, opredelila skupne izzive in razvijala praktične rešitve. Komisija bo na podlagi dela skupine pripravila študijo za pregled obstoječih sporazumov o sodelovanju, ki bo podlaga za presojo, ali je obstoječi okvir mehkega prava za čezmejno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj še vedno ustrezen. To postaja vse pomembnejše, saj je poziv iz strategije EU za notranjo varnost⁵⁴ k ustanovitvi skupine na visoki ravni za prihodnost operativnega sodelovanja na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj neposreden odziv na vedno enake ugotovitve schengenskih ocenjevanj, tj. da so obstoječa orodja večinoma tehtna, vendar zahtevajo trdnejšo pravno podlago. Hkrati bodo prihodnji predlogi za okrepitev **mandata Europol**a pomenili boljšo opremljenost Europolja za zagotavljanje operativne podpore državam članicam, med drugim z olajšanjem čezmejne analize, okrepljeno izmenjavo informacij in usklajenimi ukrepi proti grožnjam, ki vplivajo na schengensko območje.

Vsa ta prizadevanja temeljijo na potrebi po skupni poklicni kulturi, ki sloni na medsebojnem zaupanju in interoperabilnih spretnostih. Komisija ocenjuje, kako bi lahko v okviru Agencije Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) najbolje podprla **usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj**. Odpravljanje vrzeli na specializiranih področjih, kot so digitalna forenzika, zakonito dešifriranje in napredna

⁵⁰ Bolgarija, Češka, Danska, Estonija, Grčija, Španija, Francija, Hrvaška, Islandija, Italija, Ciper, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nizozemska, Avstrija, Portugalska, Slovenija, Finska in Švedska.

⁵¹ Kratica SIRENE (supplementary information request at the national entries) pomeni zahtevo za dopolnilne podatke pri vnosih držav članic. Države članice, ki uporabljajo SIS, morajo vzpostaviti nacionalni urad SIRENE, ki deluje 24 ur na dan in 7 dni v tednu ter je pristojen za izmenjavo informacij in usklajevanje dejavnosti, povezanih z razpisi ukrepov v SIS.

⁵² Priporočilo Sveta (EU) 2022/915 z dne 9. junija 2022 o operativnem sodelovanju na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (UL L 158, 13.6.2022).

⁵³ Dvostranski sporazumi, skupni koordinacijski centri in Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala (EMPACT).

⁵⁴ Evropska komisija, Komisija predstavi ProtectEU – strategijo notranje varnosti (https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_en).

analiza podatkov, je še posebej pomembno, saj kriminalne združbe vse bolj izkoriščajo nastajajoče tehnologije, vključno z umetno inteligenco.

Razmere na notranjih mejah

Schengensko območje znatno prispeva k **dobremu delovanju notranjega trga in gospodarski blaginji** EU. Ker blago, delavci in storitve neovirano prečkajo notranje meje, čezmejne regije uspevajo, nacionalna gospodarstva pa imajo koristi od manjših upravnih bremen in ekonomije obsega. Komisija je za oceno t. i. učinka schengenskega območja naročila študijo o koristih schengenskega območja in stroških ponovne uvedbe kontrol na notranjih mejah, ki bo objavljena v drugi polovici leta 2026.

Leta 2025 je deset schengenskih držav zaradi migracijskih in varnostnih pomislekov podaljšalo in ohranilo ponovno uvedbo kontrol na svojih notranjih mejah⁵⁵. Med pomisleki so stalna nestabilnost vzdolž ključnih migracijskih poti, uporaba migracij kot orožja s strani sovražnih državnih akterjev in vztrajen pritisk čezmejnega organiziranega kriminala.

V primeru ponovne uvedbe kontrol na notranjih mejah je bistveno, da države članice sprejmejo ukrepe za **omejitev morebitnih negativnih posledic za čezmejne delavce in skupnosti**. Zato sta imela strukturiran dialog koordinatorke za schengensko ureditev z zadevnimi državami članicami in postopek posvetovanja, ki se je začel na podlagi revidiranega zakonika o schengenskih mejah⁵⁶, pomembno vlogo, saj sta prinesla konkretne rezultate pri obravnavanju čakalnih dob na notranjih mejah ter izboljšala operativno usklajevanje in izmenjavo informacij. V večini primerov so ponovno uvedene kontrole na notranjih mejah sestavljale nesistematične naključne kontrole.

Čeprav imajo lahko kontrole na notranjih mejah svoje mesto pri obravnavanju migracijskih in varnostnih pomislekov nekaterih držav članic, so na voljo **učinkovitejše in uspešnejše alternative in rešitve**. Natančneje, operativno sodelovanje, izmenjava informacij in kontrole znotraj ozemlja so lahko dragocen nadomestek za kontrole na notranjih mejah, predvsem prek nesistematičnih policijskih kontrol ali mobilnih tehnologij za biometrično identifikacijo in sledenje vozil⁵⁷. Operativni pristop Romunije na njenih notranjih mejah z Madžarsko in Bolgarijo zagotavlja model, ki bi ga bilo mogoče posnemati v drugih državah članicah. Združuje skupne operacije na podlagi obveščevalnih podatkov, ciljno usmerjene policijske kontrole na podlagi ocen tveganja, skupne patrulje in v celoti delujoče centre za policijsko sodelovanje.

Hiter ponovni sprejem migrantov brez urejenega statusa, prijetih na obmejnih območjih, je mogoče doseči s **postopkom predaje**, tj. instrumentom, ki je bil uveden z revidiranim zakonikom o schengenskih mejah. Več držav članic⁵⁸ se trenutno dogovarja o praktičnih ureditvah za uporabo tega instrumenta, druge pa se še naprej opirajo na obstoječe dvostranske sporazume o ponovnem sprejemu.

V prihodnosti bosta SVI in skorajšnji začetek uporabe instrumentov pakta o migracijah in azilu znatno okrepila strukturne pogoje za postopno odpravo kontrol na notranjih mejah. Obe pobudi bosta državam članicam zagotovili operativna orodja za obvladovanje

⁵⁵ Evropska komisija, „Začasna ponovna uvedba nadzora meje“ (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/temporary-reintroduction-border-control_en).

⁵⁶ Uredba (EU) 2024/1717 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o spremembi Uredbe (EU) 2016/399 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (UL L, 2024/1717, 20.6.2024).

⁵⁷ Priporočilo Komisije (EU) 2024/268 z dne 23. novembra 2023 o sodelovanju med državami članicami v zvezi z resnimi grožnjami notranji varnosti in javnemu redu na območju brez nadzora na notranjih mejah (UL L, 2024/268, 17.1.2024).

⁵⁸ V schengenskih ocenjevanjih Avstrije, Romunije in Slovenije je bilo potrjeno, da se pogajanja za njegovo izvajanje še niso začela.

migracijskih in varnostnih pritiskov na njihovih zunanjih mejah ter boj proti nezakonitemu sekundarnemu gibanju znotraj schengenskega območja.

Komisija ostaja zavezana spoštovanju načel prostega gibanja in varnosti na celotnem schengenskem območju ter bo kmalu izdala mnenja, kot je določeno v revidiranem zakoniku o schengenskih mejah.

3. KLJUČ DO UTRJEVANJA IN TRAJNEGA IZVAJANJA: UPRAVLJANJE SCHENGENSKEGA OBMOČJA

V zgodnejših fazah schengenskega povezovanja je sistem večinoma deloval na podlagi uveljavljenih rutin, praktičnega sodelovanja in močne domneve zaupanja med državami članicami. Zato je imelo upravljanje schengenskega območja, ki zajema vsa področja, pomembna za delovanje schengenskega območja, prej podporno kot osrednjo vlogo, pri čemer je bilo vsakodnevno upravljanje bolj odvisno od neformalnega usklajevanja kot od trdnega skupnega političnega okvira.

Ta okvir se je bistveno spremenil. Schengensko območje danes deluje v veliko bolj zapletenem in zahtevnem okolju, ki so ga oblikovale geopolitična nestabilnost, nove varnostne grožnje in tehnološke motnje. Ob tem se pri zagotavljanju učinkovitosti in skladnosti schengenskega območja ni mogoče več zanašati predvsem na neformalne ureditve. Kot je bilo priznано v schengenski deklaraciji⁵⁹, je za okrepitev schengenskega območja v sedanjih razmerah potrebno upravljanje, ki je bolj strukturirano, bolj kolektivno in trdneje zasidrano na politični ravni ter zagotavlja jasnost, usklajevanje in skupno strateško vodstvo. **Krepitev nacionalnega upravljanja schengenskega območja** je zato ključni pogoj za zagotovitev, da se bo schengensko območje lahko učinkovito odzivalo na sedanje in prihodnje izzive.

3.1 Krepitev upravljanja schengenskega območja

Pregled stanja schengenske ureditve za leto 2025⁶⁰ prikazuje razgibano sliko tega, kako države članice prispevajo k delovanju schengenskega območja:

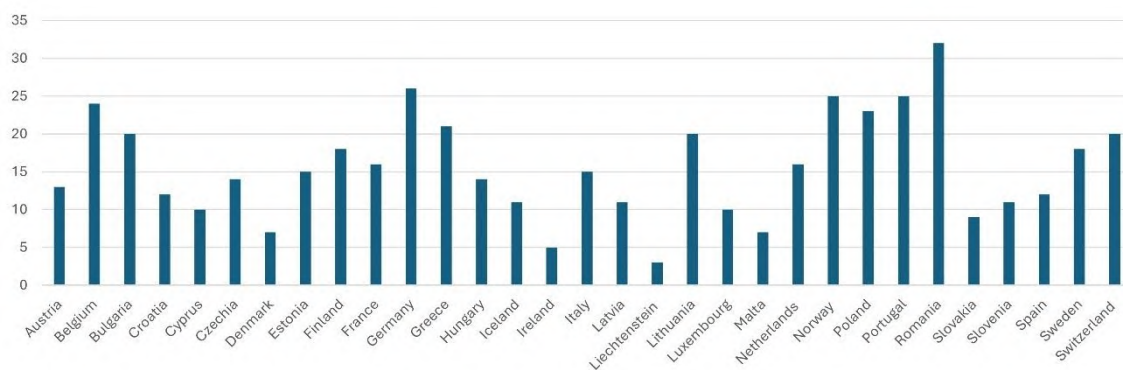
Zbirni pregled stanja iz decembra 2025

Čprav je na številnih področjih mogoče opaziti napredek, so razlike še vedno prisotne, kar povzroča nastajanje operativnih in varnostnih vrzeli. Poleg tega, če se odgovornosti ne spoštujejo dosledno, to lahko ogrozi medsebojno zaupanje med državami članicami, kar

⁵⁹ Svet je 12. junija 2025 sprejel schengensko deklaracijo, v kateri je ponovno potrdil zavezanost držav članic k ohranjanju celovitosti schengenskega območja; Svet Evropske unije, Schengenska deklaracija, sprejeta 12. junija 2025 (<https://www.consilium.europa.eu/media/gjrnbywx/st10068en25.pdf>).

⁶⁰ V zbirnem pregledu stanja schengenske ureditve je za vse schengenske države članice ocenjeno in prikazano splošno izvajanje priporočil, pripravljenih na podlagi schengenskih ocenjevanj. V skladu z metodologijo, določeno v dogovoru z državami članicami decembra 2023, je pregled razdeljen na šest razsežnosti politike in vsaka obravnava ključne vidike učinkovitega delovanja schengenskega območja. Na podlagi posameznih pregledov stanja schengenske ureditve, s katerimi se državam članicam dodelijo rezultati na ravni izvajanja priporočil, vizualizacija prikazuje skupno povprečno oceno po razsežnostih v celotnem schengenskem območju.

vpliva na skupno moč in enotnost schengenskega območja⁶¹. Podobno kot v prejšnjih letih je imel schengenski ocenjevalni in spremljevalni mehanizem v letu 2025 ključno vlogo pri opredelitvi področij, na katerih so potrebne izboljšave, in spodbujanju kulture skupne odgovornosti med državami članicami. Mehanizem, v katerem sodeluje več kot 500 strokovnjakov iz vseh schengenskih držav, omogoča učinkovito in pravočasno prepoznavanje pomanjkljivosti ter dobrih praks in inovativnih rešitev. Te dobre prakse so združene v namenski zbirki⁶², ki lahko zagotovi koristne rešitve in služi kot navdih za države članice.

Število izbranih strokovnjakov na državo članico za leto 2026

V dejavnostih ocenjevanja za leto 2025⁶³, vključno s ciljno usmerjenimi dejavnostmi spremljanja⁶⁴ in nedavno začetimi dialogi o spremljanju schengenskega območja⁶⁵, je bilo poudarjeno, da morajo države članice okrepiti svoje nacionalne okvire upravljanja schengenskega območja ter zagotoviti učinkovito usklajevanje, jasno strateško načrtovanje in popolno usklajenost med nacionalnimi prednostnimi nalogami, operativnimi potrebami in financiranjem EU. Ti procesi so ob podpori stalnih izmenjav s koordinatorko za schengensko ureditev okrepili vsakodnevno izvajanje schengenskega pravnega reda⁶⁶.

Nekatere države članice so na tem področju dosegle precejšen napredek, saj je dvanajst držav članic⁶⁷ imenovalo nacionalne koordinatorje za schengensko ureditev. Poleg tega je **prvo redno schengensko ocenjevanje Romunije** od njene popolne vključitve v schengensko območje pokazalo rezultate okrepljenega celovitega nacionalnega modela

⁶¹ Zagotavljanje pravočasnega in kakovostnega poročanja o ukrepih, sprejetih za odpravo pomanjkljivosti, ugotovljenih med ocenjevanjem, je predpogoj za dobro delujoč schengenski ocenjevalni in spremljevalni mehanizem.

⁶² Delovni dokument služb Komisije, Zbirka najboljših praks, opredeljenih v okviru schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma, 2026.

⁶³ Komisija je leta 2025 izvedla letni ocenjevalni program, na podlagi katerega so bila pripravljena poročila o schengenskih državah za Bolgarijo, Avstrijo, Romunijo, Slovenijo in Švico, ki bodo kmalu sprejeta. Evropska komisija, „Schengensko ocenjevanje in spremljanje“ (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_en).

⁶⁴ V Grčiji, na Hrvaškem, v Italiji in na Cipru.

⁶⁵ Ti dialogi, namenjeni krepitvi postopka ocenjevanja in spremljanja izvajanja schengenskih standardov v državah članicah, so osredotočeni na spodbujanje zavezanosti in izboljšanje nacionalnega upravljanja schengenskega območja prek strukturiranega dialoga, ki ga vodijo koordinatori držav, obravnavanje ključnih izzivov, zagotavljanje pravočasnega poročanja in nadaljnega ukrepanja na podlagi priporočil ter olajševanje tehničnih izmenjav za reševanje trdovratnih vprašanj.

⁶⁶ Komisija je lahko na podlagi teh prizadevanj ocenila napredek, ki so ga dosegle države članice. Na podlagi najnovejših ocen poročil o nadaljnjem ukrepanju, ki so jih predložile države članice, Komisija s temi poročili zaključuje akcijske načrte Luksemburga, Portugalske in Švedske na področju vizumske politike v skladu s členom 21(3) uredbe o schengenskem ocenjevalnem in spremljevalnem mehanizmu.

⁶⁷ Belgija, Bolgarija, Češka, Francija, Hrvaška, Ciper, Latvija, Litva, Avstrija, Portugalska, Romunija in Finska.

upravljanja schengenskega območja, ki zagotavlja visoko raven pripravljenosti z vključevanjem institucionalnih ureditev, strateškega načrtovanja, nacionalnih mehanizmov za nadzor kakovosti ter političnega in operativnega usklajevanja.

Kljub temu napredku učinkovito izvajanje upravljanja schengenskega območja v več državah članicah še naprej ostaja težavno. Okviri upravljanja schengenskega območja ostajajo razdrobljeni, pri čemer so odgovornosti razpršene med več organov, poleg tega pa nima nihče od njih jasne osrednje usklajevalne funkcije. To odraža širok vzorec, v katerem se izvajanje schengenskega pravnega reda še naprej upravlja prek nepovezanih nacionalnih ureditev, za katere je značilno nezadostno vključevanje odgovornosti, usklajevanja in nadzora.

Učinkovito upravljanje schengenskega območja se začne z **močnimi nacionalnimi strukturami upravljanja**, ki izkoriščajo že sprejeta prizadevanja v okviru evropskega integriranega upravljanja meja⁶⁸. Najnaprednejše nacionalne modele upravljanja odlikujejo štiri ključni elementi. Prvič, potreben je **uskladen pristop** k nacionalnemu upravljanju schengenskega območja, ki vključuje evidentiranje in povezovanje vseh ustreznih deležnikov, jasno opredelitev vlog in odgovornosti na politični, upravni in operativni ravni, vzpostavitev formalnih mehanizmov usklajevanja ter imenovanje nacionalnega koordinatorja za schengensko ureditev z zadostnim nadzornimi pooblastili. Drugič, potreben je **celovit in strateški okvir** za določitev skladne srednje- in dolgoročne vizije za delovanje schengenskega območja, ki gradi na obstoječih sektorskih strategijah. Tretjič, za doseganje resničnih rezultatov je potrebna **skladna vizija za operativno nadaljnje ukrepanje**, ki strateške cilje pretvarja v konkretne ukrepe z jasnimi časovnimi okviri, določenimi odgovornostmi in ustreznimi viri, ki zagotavljajo strukturirano izvajanje. Nazadnje, močno nacionalno upravljanje morajo podpirati **ustrezne zmogljivosti**, ki omogočajo učinkovito izvajanje obveznosti v okviru schengenskega pravnega reda. S sprejetjem teh ukrepov lahko države članice zagotovijo učinkovito nacionalno odgovornost in okrepijo skladnost schengenskega območja na ravni EU.

Izzivi presegajo posamezne nacionalne pomisleke, saj je moč schengenskega območja odvisna od vzajemne odgovornosti vsake države članice. Resnična vrednost ocenjevanj je v njihovi sposobnosti, da ugotovitve pretvorijo v sklepe na skupni evropski ravni. Komisija bo v letu 2026 še naprej podpirala države članice pri teh prizadevanjih za okrepitev upravljanja schengenskega območja, in sicer prek schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma, tudi z dejavnostmi ocenjevanja v Nemčiji, Belgiji, na Nizozemskem in v Lihtenštajnu⁶⁹. Države članice bodo prejele tudi usmeritve in virov, da bodo lahko okrepile svoje nacionalne okvire upravljanja, pa tudi finančno podporo v okviru namenskega razpisa za Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko.

3.2 Izvajanje schengenskega pravnega reda s ciljno usmerjenim financiranjem EU

Okrepitev nacionalnega upravljanja schengenskega območja bi morala biti tesno povezana s strateško uporabo sredstev EU. To je pomembno zlasti pri pripravah na naslednji večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034. Predlog Komisije o financiranju schengenskih pobud znotraj tega okvira, o katerem se morata Evropski parlament in Svet še dogovoriti, uvaja večji poudarek na smotrnosti in strateški uporabi sredstev EU. V zvezi s tem bo **financiranje EU** prispevalo k usklajenemu in ciljno usmerjenemu podpiranju

⁶⁸ Cilj evropskega integriranega upravljanja meja je zagotoviti skladno in usklajeno upravljanje zunanjih meja EU s pomočjo skupnih operacij, skupnih virov in strateških partnerstev.

⁶⁹ Evropska komisija, „Schengensko ocenjevanje in spremljanje – migracije in notranje zadeve“ (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_en).

nacionalnega upravljanja schengenskega območja in s tem povezanih ukrepov, kar bo v celoti skladno s strateškimi prednostnimi nalogami, določenimi med schengenskimi ocenjevanji.

Ker se pripravljalni postopek za naslednji večletni finančni okvir nadaljuje, je nujno, da se strukturne reforme, opredeljene s schengenskimi ocenjevanji in širšimi prednostnimi nalogami schengenskega območja, določenimi za cikel 2026–2027, povežejo z načrtovanjem financiranja EU na področju notranjih zadev prek načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva, da se cilji EU prenesejo v nacionalne programe naložb in reform.

3.3 Dokončanje in širitev schengenskega območja

Schengensko območje je zasnovano kot skupni okvir, v katerem se skupna pravila, standardi in odgovornosti enako uporabljajo v vseh sodelujočih državah članicah.

Ciper v vse bolj zapletenih geopolitičnih razmerah edinstveno prispeva h krepitvi skupnega razumevanja položaja, kar zadeva tveganja in priložnosti v njegovi regiji, hkrati pa prinaša izkušnje, ki krepijo skupne zmogljivosti na področju meja, migracij in varnosti. V zvezi s tem je Komisija decembra 2025 izvedla dejavnost spremljanja schengenskega območja, da bi ocenila stanje pripravljenosti Cipra in podprla naslednje korake za njegov polni pristop k schengenskemu območju. V letu 2025 je bil dosežen znaten napredek, saj so ciprski organi izvedli pomembne reforme in ukrepe v skladu z najvišjimi schengenskimi standardi. **Irska** si je še naprej prizadevala dokazati, da je pripravljena v celoti uporabljati dele schengenskega okvira, ki se nanašajo na notranjo varnost schengenskega območja.

Prav tako je treba še naprej poglobljati strukturirano sodelovanje s predpristopnimi državami. **Kandidatke za članstvo v EU so kandidatke za pridružitvev schengenskemu območju**, zato mora biti pripravljenost na pridružitvev schengenskemu območju sistematično vključena v proces pristopa k EU. Prvi korak na poti k članstvu v schengenskem območju je vzpostavitev trdnih okvirov upravljanja schengenskega območja na nacionalni ravni. Zato je Komisija že **okrepila sodelovanje s predpristopnimi državami**. Komisija je skupaj s strokovnjaki agencije Frontex in držav članic februarja 2026 organizirala prvo srečanje za ozaveščanje o upravljanju schengenskega območja za predpristopne države. V okviru te pobude, ki jo je gostila Črna gora, so se zagotovile praktične smernice za vzpostavitev učinkovitih nacionalnih usklajevalnih struktur. Potrjeno je bilo tudi veliko zanimanje predpristopnih držav ter poudarjena dodana vrednost zgodnjih in strukturiranih priprav. Hkrati je v pogajanjih večji poudarek na zgodnjih pripravah na sprejetje schengenskega pravnega reda, na pozornem spremljanju razvoja in izvajanja schengenskih akcijskih načrtov v predpristopnih državah ter na zagotavljanju tehnične pomoči za posamezne države, da se predpristopne države podpre v tem procesu.

4 NASLEDNJI KORAKI

Z utrjevanjem dosežkov in odpravo morebitnih preostalih vrzeli se bo zagotovilo, da bodo države schengenskega območja ostale pozorne in dobro pripravljene, saj bi lahko hitro spreminjajoče se geopolitične razmere znatno spremenile dinamiko migracij in varnostne razmere. Komisija poziva Schengenski svet, naj te prednostne naloge za schengenski cikel 2026–2027 potrdi na naslednjem zasedanju junija 2026.

Prednostni izvedbeni ukrepi za schengenski cikel 2026–2027

1. Podpora zunanji razsežnosti schengenskega območja

Na ravni EU je treba:

- predlagati **revizijo vizumskega zakonika** s ciljno usmerjenimi ukrepi za okrepitev varnosti EU;
- okrepiti **svetovno konkurenčnost EU** z nadaljnjim razvojem vzajemno koristnih partnerstev s ključnimi državami, da se privabijo talenti za inovacije.

2. Zagotavljanje integrirane zunanje meje za varno schengensko območje

Na nacionalni ravni morajo schengenske države:

- pospešiti **digitalizacijo** postopkov in razvoj obsežnih informacijskih sistemov, vključno z zagotovitvijo njihove interoperabilnosti; nadaljevati učinkovito izvajanje sistema vstopa/izstopa na vseh mejnih prehodih, med drugim z ustrežno uvedbo vseh funkcionalnosti, skrajšanjem časa obravnave, povečanjem obsega avtomatiziranih rešitev na mejah ter izboljšanjem registracije biometričnih podatkov in njihove kakovosti. Dobro se morajo pripraviti na začetek delovanja sistema ETIAS z ustreznim testiranjem in zagotovitvijo potrebnih virov;
- nadaljevati izboljševanje **kakovosti in učinkovitosti mejnih kontrol** s polno uporabo obstoječih sistemov in njihovo interoperabilnostjo ter nadaljnje razvijati nacionalne zmogljivosti za varovanje meja, vključno z usposabljanjem in infrastrukturo;
- zagotavljati visoko raven **spremljanja razmer na meji** ter poglobljeno razumevanje groženj in novih izzivov z utrjevanjem oblikovanja politik na podlagi dokazov in obveščevalnih podatkov;
- zagotavljati učinkovito izvajanje **uredbe o preverjanju** z dodeljevanjem virov in zmogljivosti, kar vključuje vzpostavitev neodvisnega spremljevalnega mehanizma;
- okrepiti in dodatno razvijati **kontingentno načrtovanje**, da se povečajo zmogljivosti za odzivanje v kriznih razmerah in zagotovi boljša pripravljenost s spodbujanjem bolj evropskega pristopa.

3. Povečanje učinkovitosti sistemov vračanja

Na nacionalni ravni morajo schengenske države:

- zagotavljati učinkovito izvajanje **postopka vračanja na meji**;
- okrepiti potrebne **operativne zmogljivosti in orodja** za podporo procesu vračanja in ponovnega vključevanja, tudi zadostne zmogljivosti za postopke vračanja, ter posodobiti orodja in sisteme, kot je upravljanje primerov vračanja, in v celoti izkoristiti funkcionalnosti schengenskega informacijskega sistema;
- izkoristiti **podporo agencije Frontex** in dejavno obravnavati izzive pri izpolnjevanju potreb po napotitvi specialistov za vračanje.

4. Utrditev operativnega okvira za sodelovanje na področju notranje varnosti

Na ravni EU je treba:

- nadaljevati delo **neformalne strokovne skupine za čezmejno operativno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj** z obravnavanjem skupnih operacij, čezmejnega nadzora in varnih komunikacij;
- nadaljevati **strukturirani dialog, ki ga omogoča koordinator za schengensko ureditev**, z vsemi državami članicami, ki jih zadevajo ali na

katere vplivajo kontrole na notranjih mejah, z namenom postopne odprave kontrol.

Na nacionalni ravni morajo schengenske države:

- dokončati pravno in operativno izvajanje direktive o izmenjavi informacij, tudi s polno delujočimi **enotnimi kontaktnimi točkami** in spodbujanjem **sistematične uporabe Europolovih informacijskih sistemov**, kot je SIENA;
- v celoti izkoristiti vse **izboljšane funkcionalnosti** schengenskega informacijskega sistema;
- obravnavati **kadrovske potrebe in potrebe po tehničnih zmogljivostih (vključno z usposabljanjem in digitalno infrastrukturo)**, da bodo ustrezale operativnim potrebam;
- **čim bolj povečati uporabo** vseh instrumentov, uvedenih z **revidiranim zakonikom o schengenskih mejah**, da se postopno odpravijo kontrole na notranjih mejah; poglobiti pobude za regionalno sodelovanje in okrepiti skupne operativne zmogljivosti z **razširitvijo okvirov sodelovanja na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj**.

5. Okrepitev upravljanje schengenskega območja

Na ravni EU je treba:

- zagotoviti utrjevanje dosežkov in izvajanje prednostnih nalog, opredeljenih v tem poročilu, tudi z **bolj sistematičnimi razpravami o posameznih državah** in strateškim financiranjem v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira;
- dokončati pristop **Cipra** k schengenskemu območju;
- dokončati potrebne postopke za polno izvajanje schengenskih pravil v zvezi z notranjo varnostjo na **Irskem**;
- nadaljevati tesno sodelovanje s **predpristopnimi državami**.

Na nacionalni ravni morajo schengenske države:

- **okrepiti nacionalne okvire upravljanja schengenskega območja** ter se pri tem opreti na napredne nacionalne modele upravljanja, in sicer pod nadzorom imenovanega nacionalnega **koordinatorja za schengensko ureditev**.